האוצר לכיל: זוהי הצעתנו האחרונה, אם לא תתקבל - נקים את "ששינסקי ב'"

לפי ההסכם המתגבש עם המדינה, כיל תממן 90% מעלות הקציר בים המלח • עוד מסתמן כי החברה תשלם תמלוגים של 10% עבור מכירות של 1-2 מיליון טונה אשלג - במקום 5% כיום • כיל אמורה להעביר תשובה סופית להצעת האוצר עד מחר בחצות

מלונות ים המלח. משרדי התיירות והגנת הסביבה דורשים להקים קרן לפיתוח האזור

שאלות ותשובות
אורה קורן

שר האוצר יובל שטייניץ מאיים על חברת כיל כי אם לא תקבל את הצעות משרדו לקציר המלח וחיסוך התמלוגים - הוא יקים בימים הקרובים את "יזעית ששינסקי ב'", שתבחן את חלקה של המדינה במשאבי ים המלח.

"בשבוע שעבר העביר שר האוצר הצעה אחרונה לפיה תישא כיל בחוב המכריע של מימון הקציר, וכן תסכים ברצון להכפלת שיעור התמלוגים לטובת הציבור והמדינה", כך נכתב בהודעה שהוציא המשרד אתמול. "החברה טרם השיבה להצעת השר, ותשובתה אמורה להתקבל עד יום שלישי הקרוב".

המדינה וכיל קרובות להסכם על שינוי מבנה התמלוגים של כיל למדינה ועל מימון הצלת בתי המלון לחוף ים המלח. לפי ההסכם המתגבש, כיל תממן 90% מעלות קציר המלח מהבריכה המאיימת להציף את בתי המלון שבאזור. המדינה הסכימה לקבוע כי עלות הקציר היא 3.8 מיליארד שקל, על אף שחישובים ממשלתיים קבעו שהיא 4.8 מיליארד שקל. לא הוסכם מי יממן את הפריגה, אם תהיה כזו. כיל תתכנן ותבצע את הקציר.

עוד מסתמן כי כיל, המנוהלת על ידי עקיבא מוזס, תשלם למדינה תמלוגים בשיעור של 10% ממכירות החברה הבת מפעלי ים המלח, מעל מכירות של 2 מיליון טונה אשלג בשנה או פחות. משרד האוצר דורש שהתשלום יהיה על מעל מכירות של מיליון טונה אשלג. המחלוקת בין המדינה לכיל על תמלוגי עבר בהיקף של כ-800 מיליון שקל נותרה בבוררות.

מי מתנד בהסכם ומי מתנגד לו?

ההסכם טרם הושלם, ואם יוסכם על הנקודות שנותרו במחלוקת, יתמכו בו משרדי האוצר והמשפטים וכיל מקבוצת החברה לישראל שבשליטת עידן עופר. משרדי התיירות והגנת הסביבה תומכים, אך דורשים להוסיף להסכם הקמת קרן לפיתוח אזור ים המלח ושמירת הסביבה בפיתוח כיל והמדינה, ולקבוע כי התמלונים יעלו ככל שהבריה תגדל, כדי ליצור תמריץ לצמצום הפגיעה בטבע.

עמותת אדם טבע ודין והתנועה לאיכות השלטון פנו למבקר המדינה בדרישה לחשוף את ההסכם המתגבש, ולוודא שלא מוסתרים מהציבור פרטים חשובים ושאין בו הסכמה לפעילות השקעות שתפגע בסביבה.

כמה משלמת כיל למדינה כיום?

כיל, באמצעות החברה הבת מפעלי ים המלח (מי"ה), מחזיקה בזכיון לכריית אשלג מים המלח, שבמסגרתו היא משלמת 5% תמלוגים מהרווח של מי"ה לפני מס. על פי הסכמי עבר בין המדינה לכיל, ניתן להעלות את המס ל-10% מ-2011, אך רק על רווחים ממכירות העולות על 3 מיליון טונה בשנה. בנוסף, החחרגה כיל מהטבות מס חברות בחוק עידוד השקעות הון, והיא משלמת מס ככל חברה במרכז, בסיעור של 25%, אף שהיא פועלת בפריפריה.

המצדדים בהסכם הוסיפו כי כיל שילמה בעבר מיליארד שקל על הזיכיון לכריית האשלג, ובהיזון שנתי מדובר בתשלום של 8%-9% למדינה מהמכירות, כך שסך הכל המדינה מקבלת ממי"ה 35%-40% מהרווח לפני מס.

מה מקבל הממשלה מכיל לאחר ההסכם?

המצדדים טוענים שהממשלה תקבל כ-60% מהרווח של מי"ה. החישוב כולל 10% תמלוגים מהמחוור, שהם 17% מהרווח לפני מס. לכך נוסף, לדבריהם, 25% מס חברות, עלות הקציר - 9%-10% בשנה, ועלות הזיכיון ששולם בעבר, שהוא 8%-9% בשנה בהיוון.

מהו לוח הזמנים?

משרד האוצר דורש מכיל לאשר את הטיוטה האחרונה שהעביר לחברה עד יום שלישי בחצות. בג"ץ אישר לצדדים להגיע להסכם עד ה-7 בינואר 2012.

מהו קציר המלח?
קציר המלח הוא תהליך של הוצאת המלח מהבריכות של כיל ושינועו לאתר מרוחק. מערך הפינוי ומיקום המטע יצטרכו להיות כאלה, שפגיעתם בסביבה תהיה קטנה ככל שניתן.

מהי בעיית הצפת בתי המלון?

מפלס ים המלח נמצא בעלייה כתוצאה משקיעת המלח. בתי המלון נמצאים לחופה של אחת הבריכות של מי"ה. עליית המפלס מאיימת להציף אותם כ-2017. כיום שתהליכי הקציר קשורים באישורים מינהליים וגיבוש תוכניות עבורה, שצפויים להימשך שנים, התעורר צורך להתחיל בעבודות בהקדם.

מה היו עמדות המוצא של הצדדים?

משרד האוצר, וכנראה גם כיל, צידדו בעבר בהעתקת בתי המלון במקום בחלופת הקציר, אילם ראש הממשלה, בנימין נתניהו, הכריע בעד הקציר, המתרון שכו תמך המשרד להגנת הסביבה. נתניהו הורה למשרד האוצר ולכיל להגיע להסכמה, כדי שלא תידרש חקיקה חד צדדית בנושא.

המשרד להגנת הסביבה ומשרד התיירות דרשו להטיל על כיל את חלק הארי או את מלוא עלות הקציר, בנימוק ש"המזהם משלם". בכיל טענו שעליית המפלס היתה נגרמת גם ללא פעילות מי"ה, וכי לא חלה עליה חובה לממן את הבריה, על פי הסכמי עבר. למרות זאת, החברה הביעה נכונות לממן כ-40% מהבריה. האוצר וכיל לא הגיעו להבנות, ומשרד המשפטים התערב, וקבע כי כיל צריכה לממן את חלק הארי של הקציר והצדיע להקים ועדה, שתקבע בחקיקה את שיעור התמלונים.

על רקע הצעות חוק פרטיות בכנסת, דרש משרד האוצר מכיל מימון של 90% מהקציר, ואיים בהוצאת ששינסקי ב', שתקבע תמלונים בעשרות אחוזים מהמחוור. בכיל הבינו, כנראה, שעדיף להגיע לפשרה מוסכמת על מני ועדה, שיכולה להביא לחקיקה בעיתית יותר מבחינת החברה, והסכימו לממן 90% מהקציר. עם זאת, לא הוסכם עדיין מי יממן תוספת עלויות של יותר ממיליארד שקל, אם תהיה, על פי הערכת הממשלה. משרד המשפטים מלווה את המשא ומתן, ושותף לגיבוש ההסכם.

האם יישובו המחלוקות בין הממשלה לכיל?

ההסכם אינו כולל נקודת מחלוקת בין הצדדים על תמלוגי עבר. משרד האוצר טוען שכיל ביצעה מחלבי מכירה בתוך הקבוצה שהפחיתו מתשלומיה לממשלה 150-200 מיליון רולר, לפי חלק מהתערכות. בכיל מכחישים, וטוענים שכל התמלונים שולמו כדין, הנושא עבר לבוררות.

תפלס ההתעלמות המתשיך לעלות

1965
הקמת בריכה מספר 5

1971
הקמת בית המלון הראשון, מפעלי ים המלח מתריעים על בעיית הצפה

1980
מפעלי ים המלח מקימים את הסוללות הראשונות להגנה מפני הצפה

1992
המדינה מחליטה למשוך מכי"ל דיבידנד מיוחד בסך 90 מיליון שקל, למימון פתרון בעיית ההצפה. במקביל, מקדמת פתרון זמני של הגבהת סוללות

1995
המדינה מבריטה את מפעלי ים המלח, מבלי להתנות את נושא ההצפה. חברת כי"ל מקבלת זיכיון עד שנת 2030

2003
דו"ח מבקר מדינה ראשון

2005
דו"ח מבקר מדינה שני

2006
המלונאים מגישים בג"ץ בטענה שהמדינה לא פועלת למניעת הצפה

מאי 2011
שר התיירות והשר להגנת הסביבה מודיעים כי החלופה לסתרון היא קציר המלח, וכי כיל צריכה לממן את רוב העלויות, המוערכות בכ-5 מיליארד שקל עד 2030

יוני 2011
ראש הממשלה הכריע בעד חלופת הקציר. הוורה למשרד האוצר וכיל להגיע להבנות בתוך 21 יום

ספטמבר 2011
משרד המשפטים קובע שכיל צריכה לשלם תמלונים גבוהים יותר למדינה ולשאת ברוב עלות הקציר. בהיעדר הסכמה על התמלונים, מוצע להקים את יועדת ששינסקי ב'

נובמבר 2011
בג"ץ הנחה את הצדדים להגיע להסכם עד ה-7 בינואר 2012